

CVITO FISKOVIĆ
Split

DVA PRAVILNIKA SPLITSKIH BRATOVŠTINA NA HRVATSKOM JEZIKU

U prvom broju ovog časopisa objavio sam pravilnike dviju trogirskih bratovština napisanih na hrvatskom jeziku, onaj Bratovštine Gospe na Zvirači iz 1630. i onaj Bratovštine Svih svetih iz 1790. godine,¹ a ovdje prilažem i pravilnike dviju bratovština iz susjednog Splita, također na našem jeziku i to pravilnik Bratovštine Gospe na Spinutu iz 1691. i pravilnik Bratovštine sv. Mihovila iz 1762. godine. Prema tome se doznaje za sve veći broj starih bratovština u ovim gradovima pod mletačkom upravom koje su upotrebljavale svoj jezik. U Splitu je 1683. godine bilo osamnaest bratovština.² Za dvije se zna od prije da su im pravilnici bili ispisani hrvatski, to su Bratovština sv. Križa iz XVII stoljeća³ i Bratimšćina sv. Anđela Stražanina iz kraja 1759.⁴ godine. Obje bratovštine su imale svoje središte u velovaroškoj crkvi sv. Križa. Tim pravilnicima mogu se dodati ovdje još dva spomenuta i prema tome se može pretpostaviti da je još nekoliko splitskih bratovština imalo pravilnike na svojem jeziku, upravo zbog toga što je pravilnik Bratovštine sv. Mihovila, koja je bila povezana uz crkvu tog sveca na Obali i sred starog dijela grada, bio tako ispisan. Nisu, dakle, samo bratimi iz predgrađa već i oni koji su živjeli u gradskom središtu i sred prometne luke, izložene strancima koji govorahu strane jezike, upotrebljavali vlastiti jezik u zakoniku svoje bratovštine i to nakon više od trostoljetne mletačke vladavine, čiji je službeni jezik bio latinski i talijanski.

Crkva Gospe na Spinutu, po kojoj se bratovština prozvala, drevno je, vjerojatno starokršćansko iz V—VI stoljeća a svakako srednjovjekovno svetište iz XI stoljeća, što je nedavno znanstveno

dokazano s pomoću ostataka starokršćanskog a i romaničkog sloga nađenim u samoj crkvi, koji se podudaraju sa spomenom crkvice u arhivskim spisima iz kraja tog stoljeća.⁵ Crkvice je bila preinakačena vjerojatno u XV—XVI stoljeću kada su u zamahu gotičko-renesansnog graditeljstva i kiparstva popravljahu, poljepšavahu i proširivahu mnoge dalmatinske crkve. Godine 1604. apostolski ophoditelj Mihovil Priuli je utvrdio da prihode s njenih imanja uživa svećenik Aleksandar Comuli, našao ju je pokrivenu ali joj vrata bijahu bez vratnica, a na oltaru je zatekao staru ikonu. Naredio je da joj se krov popravi, naprave vratnice s ključanicom a škropionica za blagoslovljenu vođu prenese s pročelja u unutrašnjost crkve, što je onda i drugdje bilo naredeno, pa se stoga gotička kamena škropionica sada nalazi s unutrašnje strane uz ulaz. Naredio je da se kosti mrtvacu sa zapuštenog groblja, koje je, sudeći po tome bilo i oko ove crkvice, prenesu u grad i pokopaju na grobištu, da se uredi oltar i doličnije smjesti starinska ikona.⁶

Čini se da njegova naredba nije kao ni mnoge koje su ophoditelji na prolazu određivali, do kraja uvažena, pa je crkvice krajem tog stoljeća bila »bez vrat, i golli zidi i takojer gol oltar« kako je navedeno u pravilniku spomenute bratovštine. Nama je u ovom trenutku zanimljivo ono što je nastalo u njoj pošto je 1691. godine obnoviše bratimi, čijeg bratstva objavljujem ovdje pravilnik. Oni su tada osnovali u njoj svoju bratovštinu s njenim imenom, pa podigoše u crkvi oltar, zatvorivši pri tome oltarnom menzom i slikom na platnu, prema običaju našeg čednog baroka, srednjovjekovnu crkvenu apsidu. Barokna slika je stoga i dobila polukružni oblik poput one u obližnjoj crkvi sv. Mande u splitskom Velom varošu. Na velikom platnu prikazani su mjesni sveci, gradski zaštitnici, mučenici Dujam i Staš koji klečeći obožavaju kasnobizantinsku drvenu ikonu, Gospu sa sinom tipa »Umiljenije«, vjerojatno iz XV—XVI stoljeća,⁷ koju podržavaju između njih naslikani anđeli povezujući tako u jedinstvenu cjelinu čitavu polukružnu kompoziciju skupa s blistavom ikonom. Njezino umetanje u veliku platnenu sliku između svetačkih likova bilo je uobičajeno u XVII i XVIII stoljeću, npr. Gospine slike Donata Bizzamana u dominikanskoj crkvi u Dubrovniku,⁸ Quirizia da Murano u Garanjinov oltar u trogirskoj stolnoj crkvi,⁹ gotičke Gospe na pobočnom oltaru u crkvi sv. Petra u Trogiru, gotičke slike u Pončunovu sliku u crkvi konventualaca u Šibeniku,¹⁰ gotičke slike u Zuccarovu oltarnu sliku u crkvi trogirskih benediktinki u Trogiru itd. Tim je produženo štovanje stare, ponekad srednjovjekovne, ikone u baroknom vremenu. Ona se u ovoj kompoziciji nove čitane slike spominje u travnju 1734. godine i prema tome platnena slika s mučenicima Dujmom, Stašom i anđelima potiče prije te godine. Sred njezinog donjeg dijela je naslikan grad s lukom koji bi imao svojim pročeljem nalik na Dioklecijanovu palaču i lazaret, prika-

zivat i Split, koji se sadržajno i uklapa u sliku, o čijoj će se vrsnoći a vjerojatno i o slikaru moći određenije reći kada se očisti i restaurira, kao i o drugim baroknim slikarskim kompozicijama u Splitu.

Nizak svod crkve a i slabe privredne prilike XVII—XVIII stoljeća nisu dopustile bratimima da u obnovljenoj crkvi sagrađe raskošan mramorni oltar poput onih koji se onda dizahu uzduž naše obale. Oni nisu ni oltarnu menzu, ni njezin antipendij izradili u toj skupoj građi. Dobaviše mjedene oltarne svijećnjake trokutnog postolja sa životinjskim šapicama, kao što su to radile i brojne dalmatinske crkve, srebrni kalež i crkveno ruho, planite sa šarenim cvijećem i zlatnim ukrasima, dvije kasnobizantinske ikone Gospe s Kristom tipa Odigitrije, od kojih jedna pokriva srebrni kasnobarokni okvir plitkog reljefa sa zlatarevim žigovima MM i urezanim natpisom MATER AMABILIS. Nabavili su i italobizantinsku ikonu sv. Antuna Padovanskog s malenim Kristom, rad nekog kasnog italobizantinskog slikara XVIII stoljeća. Njima je pridružio i svoju zavjetnu sliku jedrenjaka Bartul Pesgnardo koju mu je akvarelom naslikao poznati splitski diletant slikar Antun Barać.¹¹ Jedrenjak nije prikazan u oluji kao što je uobičajeno već mirno plovi vijučić austrijsku zastavu s mornarima u crvenoj kápici i trojicom putnika, pred primorskim mjestom, možda Stivanom na Braču, u čijoj luci je usidren veliki starinski jedrenjak XVIII stoljeća. Na ovom dosada nepoznatu Baraćevu akvarelu u kutu je njegov potpis, riječi p(inse) et d(isegno) i natpis vlasnika jedrenjaka:

Ant: Barach p. et d. 1829.

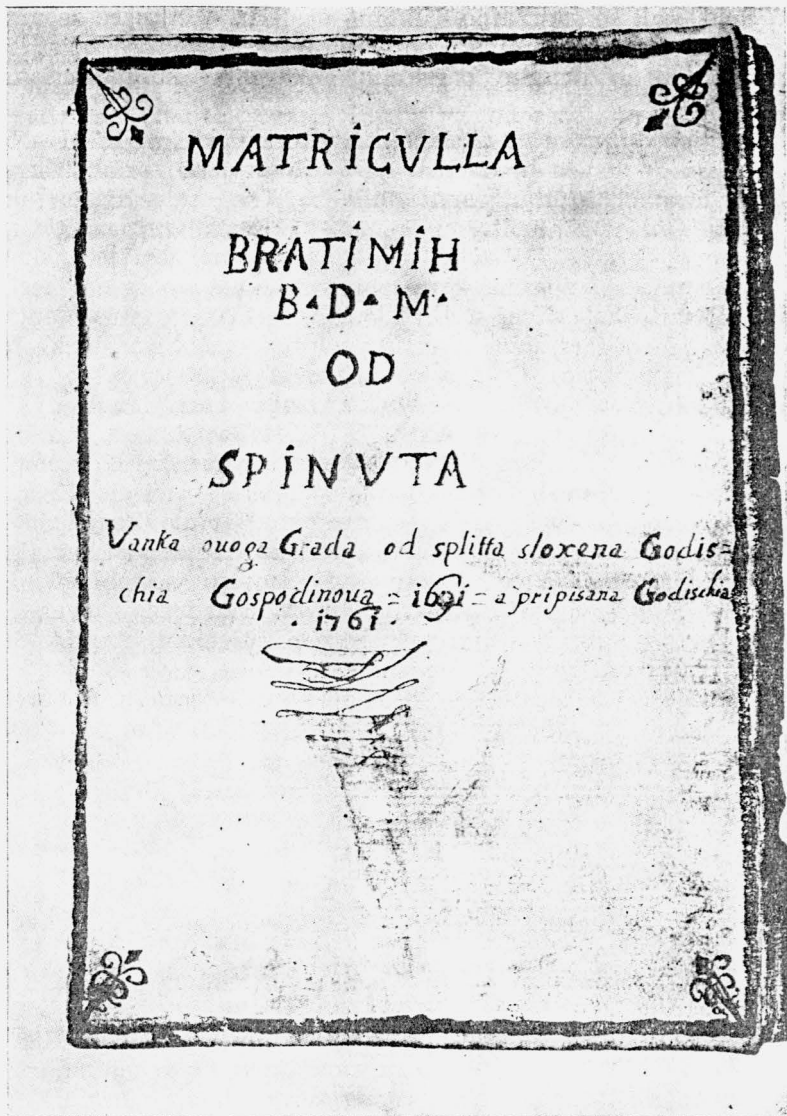
23

2

Brazzera di Bortolo Pesgnardo. —

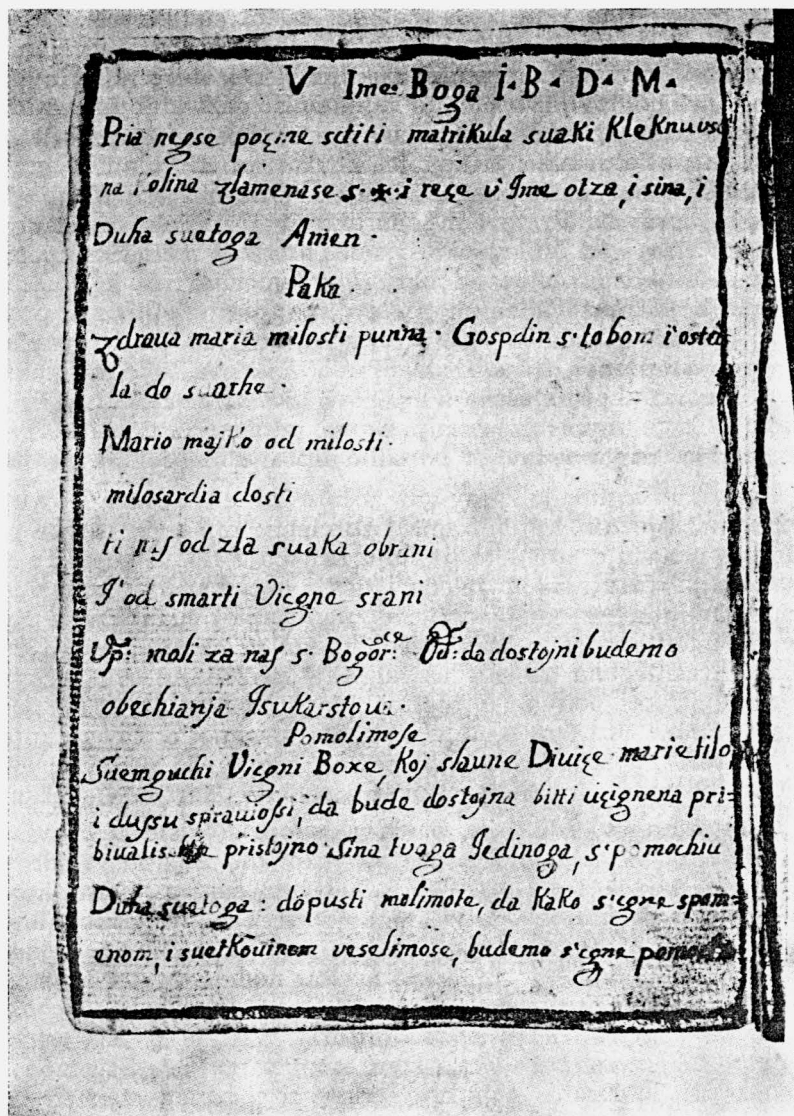
Sve su to čedne umjetnine i dijelovi kukavne crkve, a ipak toliko tipične za slijed naše spomeničke baštine od ranog kršćanstva, preko romanike, gotike i renesanse, baroka i romantike prošlog stoljeća, koji se, evo, odrazuje dosljedno i usklađeno na tom malom spomeniku na domaku jednog umjetničkog žarišta.

Kao i spinutska crkvice tako je jednostavno i čedno opremljen i pravilnik njezine bratovštine (22 x 15 cm) bez ikakvih šarenih, istančanih i raskošnih minijatura na pergameni, bez naslovne slike i kovinski učvršćenih, ukrašenih korica koje tek na svojim rubovima imaju utisnute tanke crte a u sredini osovljenu pačevtorinu. Pravilnik je ispisan na pet papirnih listova čitkim petitom XVIII stoljeća, uokvirenih crtom crvene akvarelne boje. Na prvoj strani okićenoj kutnim stiliziranim cvjetovima ispisan je naslov, a zatim slijede pravila sastavljena 1691. a prepisana 1761. godine.

Naslovna stranica pravilnika Bratovštine Gospe od Spinuta u Splitu

Pisar bratovštine ih je čitao na njezinim skupštinama nakon molitve dajući im time posebnu važnost pred bratimima koji su sjedili mirno svaki na svojem mjestu. U pravilniku se traži da bratimi žive složno u međusobnom miru i poštovanju. Svaki n sporazum među njima rješavaju suci a prijestupi, otklanjanje

Početak pravilnika Bratovštine Gospe od Spinuta
u Splitu

povjerenih im dužnosti u bratovštini i neizvršavanje pravila kažnjavahu se određenom novčanom kaznom pa i izgonom iz bratstva. Pored bratima u bratovštini bijahu začlanjene i sestre. Pravilnik je prožet vjerskim dužnostima, u njemu se određuju i nabrajaju crkvene svečanosti i obredi kojima su bratimi, kao i u pogrebima

članova bratovštine i njihove rodbine, dužni sudjelovati. Određen je i prijem u bratovštinu koji je bio svečan jer je novi član prilazio praćen starim uz pratnju zapaljene voštanice. U pravilniku se, i to u tri poglavlja, spominje zajednička gozba, objed na kojem pri zajedničkom stolu sudjeluju svi bratimi koji moraju biti izmireni, po starinskom običaju koji još održavaju korčulanske gradske bratovštine i ona u Komolcu u Rijeci Dubrovačkoj. Taj »obid« spominju i pravila Bratovštine Sv. Križa i Andela Stražanina u crkvi sv. Križa sred Velog varoša u Splitu.¹² U njima se spominje i »turta«, posebno oblikovan okrugli pšenični kruh s istaknutim rogovima koje bratovština dijeli svojim pokroviteljima i prijateljima još i danas kada je opao broj njezinih članova. U pravilniku su točno određene dužnosti izabranih članova uprave, župana, dvojice sudaca koji rješavaju sporove među bratimima, dvojice zastupnika koji brane i zauzimlju se za interese bratovštine i dvojice gastalda koji izvršavaju odredbe uprave.

U jeziku kojim je pravilnik Bratovštine napisan provukoše se pored neizbježnih talijanizama i turcizmi: *sopra* od turske riječi *sofra* koja označuje stol i *testir* koja označuje dopuštenje. To podsjeća na upliv došljaka iz zaleđa i dodir s područjem koje držahu Turci. Pravilnik, uz ostale crkvene pokretnine, čuva Frane Kovačić sred Velog varoša u Splitu. Kod njega se nalaze i ostali rukopisni molitvenici na našem jeziku koji pripadaju ovoj crkvi. U jednom je Život, pohvale i pjesme Marijine koje je 1820. godine prepisao Petar Sirotković, a u drugom pjesme o Gospi koje je 10. VIII 1827. prepisao Marin Bonačić. One se do nedavna čitahu i pjevahu u crkvi prigodom različitih osobito Marijinih svečanosti.

Bratovština sv. Mihovila imala je svoje središte u crkvi toga sveca koja se nalazila prislonjena uz južni dio zapadnog zida Dioklecijanove palače i na gradskoj Obali pri samom moru koje je nekoć do nje dopiralo. Odatle joj i nazivi *Ecclesia Sancti Michaelis de Mari, ad mare, ad litus maris* i *in Ripa Maris*, a kasnije u XVII stoljeću, kada je kraj nje nastao malen trg na kojemu se prodavalo povrće, prozvaše je *Ecclesia Sancti Michaelis Archangeli in platea herbarum* ili *in platea olitoria*. Već je u XIV stoljeću pripadala splitskom benediktinskom samostanu Sv. Stjepana pod borovima na Sustipanu koji kraj crkve uredi mali stan ili gostinjac, ponekad zvan pogrešno i *monasterium*,¹³ riječju kojom je i Franjo Natalis Božičević prozvao stan Marulićeva prijatelja Duje Balistrilića uz crkvicu sv. Petra u Nečujmu na Solti, pa je stoga i bilo nastalo krivo mišljenje da se Marulić povukao u taj samostan.¹⁴

Prema tekstovima koje navodi Farlati i A. Cutheisov popis splitskih nadbiskupa držalo se da je crkvu utemeljio splitski nadbiskup Ivan Ravenjanin pa su i neki noviji pisci to prihvatili bez ikakvih dokaza.¹⁵ U XVIII stoljeću je bila smatrana jednom od

najstarijih u gradu, pače se na kamenom grbu koji je bio na njezinom sjevernom zidu vidio grb Ivana Ravenjanina,¹⁶ što je isključeno s obzirom na nedostajanje takvih znamenja u VII stoljeću. Crkva je još i u drugoj polovici XVIII stoljeća bila u upotrebi i u njoj je tada pored Bratovštine sv. Mihovila imala svoj oltar i Bratovština sv. Barbare u kojoj bijahu okupljeni gradski bombardijeri,¹⁷ ali je bila trošna pa je 1906. godine bezobzirno porušena umjesto da bude popravljena.¹⁸ Danas se stoga njezin oblik i slog može vidjeti samo na staroj fotografiji,¹⁹ na sačuvanim građevinskim ulomcima i na apsidi udubenoj u zidu Dioklecijanove palače²⁰ i zaključiti da je obnovljena u doba gotike. Uvjerljivo je stoga pisanje da ju je obnovio splitski nadbiskup Lovre Zane u drugoj polovici XV stoljeća.²¹ Na fotografiji se vidi pročelje, pa iako je L. Jelić smatrao da »crkva ne predstavlja ništa osobitog«,²² ipak edikola nad vratima i freska Gospe uz nju nisu uobičajeni motivi pročelja dalmatinskih crkava.²³ Što se nalazilo pod dvo-krilnim krovom edikole koji su podržavale dvije konzole s čovječjim glavama i što je stajalo nad pločom što su je podržavale također dvije konzole, svetački kip ili freska, ne može se doznati. Konzole se čuvaju u Arheološkom muzeju i na njima su u punoj oblini oblikovane dvije čovječje glave međusobno povezane laganim okretajem. Na onoj glatke brade je kapica koju su nosili srednjovjekovni radnici i zanatlije,²⁴ a druga ima kovrčastu kosu i bradu. Crtama lica, osobito ispupčenom usnicom, glave nalikuju Kristovoj glavi koja je također u Arheološkom muzeju,²⁵ a potječe također, prema zapisu Don Frane Bulića u katalogu iz 1894. i Jelićevu pisanju,²⁶ iz crkvice sv. Mihovila. Usporedi li se pak ta glava, koja se na prvi mah doimlje kao djelo romaničkog sloga, s onom Kristovom na reljefu *Ecce homo* koji je 1509. godine dala izraditi Bratovština Tijela Kristova,²⁷ vidjet ćemo da su to radovi iste klesarske radionice, pa se može zaključiti da je i ta glava iz prvih godina XVI stoljeća. Nešto je starija, iz sredine XV stoljeća, apsida s poluglavicama kovrčastog lišća i cvijeća na ulaznim pilastrima i istaknutim akroterijem na vrhu oštrog luka, očitim radovima cvjetne gotike iz vremena Jurja Dalmatinca. Unutrašnjost apsida je presvodena sedrom, a sačuvala se u njezinom zidu i udubina poput kustodije. Nedavno je pri kopanju u apsidi nađen i ulomak pleternog ukrasa, koji, ako potječe iz crkvice, upućuje na to da je sagrađena u IX—XI stoljeću, što ne bi bilo isključeno. Sv. Mihovil je istaknuti srednjovjekovni svetac i crkve su mu tada podizane na vidljivim mjestima.

Zvonik tipa preslice s dva otvora vrh pročelja, vidljiv na fotografiji, sagrađen je krajem XVII stoljeća, vjerojatno po odredbi nadbiskupa Stjepana Cosmija pri njegovu pohodu 1683. godine.²⁸ Dva prozora uz vrata, tipičan motiv naših crkvice XV—XVIII stoljeća,²⁹ imaju kao i onaj pod zvonikom vrh pročelja ukošen okvir koji podsjeća na gotički slog.

Sačuvalo se i nekoliko rastrganih podataka o umjetninama u crkvi. Navest ću i njih; iako su mnoge iz novijeg vremena, ipak one koje su u kratkom opisu ophoditelja označene kao »stare« mogu biti iz XIII—XVI stoljeća pa jačaju donekle pretpostavku da se u toj crkvi mogao čuvati dragocjen glagoljski misal bosanskog velikaša i vojvode splitskog Hrvoja,³⁰ raskošno ukrašen minijaturama i inicijalima izrađenim vjerojatno u Splitu, početkom XV stoljeća. Iz spisa pohoda splitskih nadbiskupa a i popisa crkvenih predmeta doznaje se, naime, da je u toj crkvi koja je pripadala splitskim benediktincima bilo nekoliko umjetnina, koje su, na žalost, u našim bijednim prilikama nestale kao i crkva, ali koje treba spomenuti radi pregleda splitske umjetničke baštine u prošlosti u čijem krugu je mogao nastati i Hrvojev misal.

Čuveni splitski nadbiskup Marko Antun Dominis 1604. godine našao je u crkvi tri oltara od kojih je pobočni pripadao Bratovštini sv. Mihovila.³¹ Na glavnom je vidio Gospinu ikonu i iza nje drveno naslikano raspelo. Vjerojatno je to bilo veliko romaničko ili gotičko raspelo, možda nalik onima koja su se u Splitu sačuvala.³² On je spomenuo i četiri ostala drvena naslikana raspela koja bijahu trošna od starosti, pa bismo doista pretpostavili da bijahu romanička, a ta pretpostavka jača naše domišljanje o radu splitske slikarske škole XIII stoljeća čija su djela nedavno uočena.³³ Napredni Marko Antun Dominis, koji je sijelo svoje nadbiskupije i njezine crkve našao u zapuštenu stanju,³⁴ nastojao ih je urediti a i lišiti svih suvišnih i trošnih predmeta to više što on kao izrazita ličnost baroknog vremena nije shvaćao njihovu starinsku, srednjovjekovnu vrijednost. Naredio je stoga da se u toj bratimskoj crkvi sruši Gospin oltar, a njezina slika da se objesi na zid i križ koji je na njemu uzdigne pod krov, da se ostala četiri drvena naslikana raspela spale i da se na glavnom oltaru postavi antependij od pozlaćene kože³⁵ kojih je u Dalmaciji u to vrijeme bilo. Nekoliko ih se i sačuvalo³⁶ pa nam i ta Dominisova odredba pomaže smjestiti neke u početak XVII stoljeća, što se uglavnom slaže s njihovim likovnim slogom.

Splitski je nadbiskup Stjepan Cosmi na svojem službenom pohodu 1682. godine obišao crkvu sv. Mihovila i potvrdio da pripada opatiji sv. Stjepana u borima. Pregledao je tri njezina oltara. Za glavni su se brinuli benediktinci te opatije, za onaj sv. Mihovila bratimi njegovu imena, a za treći plemićka obitelj Marchi,³⁷ čija se kuća nalazila u blizini crkve. Ta obitelj, kako će se doznati iz jednog popisa crkvenih stvari, spojila se s obitelji Martinis i darovala neku sliku crkvi. Na žalost, ni danas ne možemo znati kakve vrsnoće, kojeg sloga i umjetničkog pravca bijahu sve te umjetnine. Možemo samo i ovom prigodom utvrditi da nam se i u središtu središnjeg grada Dalmatinske Hrvatske rasipalo i uništavalo umjetničko bogatstvo. Tek iz starih pisanih dokumenata

doznajemo samo o približno velikoj količini tih pokretnih umjetnina, ali ničega bitnog o njima. I takvi slučajevi njihova nestanka, kao ovaj crkve sv. Mihovila nisu, na žalost, osamljeni.

Splitski nadbiskup Stjepan Cupilli je 1714. godine u toj crkvi na glavnom oltaru našao sliku Gospe sa svecima Jerolimom i Sebastijanom, oltar sa slikom Gospe, Krista i sv. Petra, a na oltaru bratovštine zatekao je sliku njezinog zaštitnika arkandela Mihajla između splitskih svetih zaštitnika Duje i Staša.³⁸ Prema tome, čini se, na temelju te slike i one u spomenutoj crkvi na Spinutu, da se na oltarima bratovština pored lika njihova sveca zaštitnika običavalo postavljati i zaštitnike grada kako bi se prikazala pripadnost bratovštine gradskoj vjerskoj zajednici. Cupilli je naredio da se raspelo uzdigne, da se u cjelini vidi i da poznati trogirski graditelj Ivan Macanović zvan »Raguseo«³⁹ istraži kako se može ukloniti vlaga s krova nad oltarom. Preporučio je da se broj bratima koji je bio mali po mogućnosti poveća i da nad mrtvim bratimom kleca zvono.

Nadbiskup Antun Kadčić je 1732. u svojem ophodu zabilježio da je slika Gospe sa svecima Jerolimom i Sebastijanom drvena. po tome se doznaje, kako ćemo kasnije vidjeti, da je to bio gotički triptih koji je već tada bio trošan. Spomenuo je i pobočni oltar sv. Mihovila i bratovštinu s njegovim imenom koja je imala i svojega kapelana.⁴⁰ Nadbiskup Nikola Dinarić je u crkvi u travnju 1766. godine našao bratovštinu bombardijera sv. Barbare, kojoj je, kao važnoj u obrani grada, bio dat glavni oltar, dok je sporedni oltar sv. Mihovila i dalje pripadao bratovštini njegova imena.

Dinarić i Kadčić obišli su u crkvi oltar istaknute plemićke obitelji splitskih dobrotvora Martinis-Marchi, koji je spomenuo i Cosmi. Ta će se obitelj pobrinuti i za odgoj ženske djece u gradu Splitu.

Iz popisa crkvenih predmeta i umjetnina sastavljenog za vrijeme francuske vlasti 1. lipnja 1812.⁴¹ vidi se da su se u crkvi, među ostalima, nalazile i ove umjetnine: glavni oltar od pozlaćena drveta s drvenim vjerojatno gotičkim poliptihom na kojemu su naslikani sv. Mihovil s ostala dva sveca, pobočni oltar sa slikom sv. Josipa na drvu, Kristova slika i četiri »veoma stare« slike svetaca, drveno raspelo, srebrni kalež s drškom od pozlaćena bakra, mjedeni svijećnjaci, crveno ruho (bilo je tu i planita s izvezenim cvjetovima), stara zastava s naslikanom Gospom, sv. Mihovilom i sv. Jerolimom itd. Među knjigama je i hrvatski »šćavet«. U popisu nekretnina iz 1837. godine⁴² koje su predate Sjemeništu izričito se kaže da su četiri već prije spomenute slike »di pittura greca« a pod tim se nazivom razumijevaju kasnobizantinske ili italobizantinske ili gotičke. Spominju se vaze od fine majolike, oltarna pala sv. Josipa sa slikom Gospe Milosrđa u »preljepom« pozlaćenu okviru, pa se čini da je i ta kao i ona u crkvi na Spinutu bila umetnuta u palu. Između nekoliko većih slika su i četiri

manje na staklu, a takvih je u Dalmaciji bilo krajem XVIII i početkom prošlog stoljeća.⁴³

U ovom nas časopisu međutim u tome popisu osobito zanimaju knjige: tri legende o sv. Mihovilu, vjerojatno iz njegova života, na hrvatskom jeziku, hrvatski misal, »šcavet ilirski« (crkvena knjiga tiskana od kraja XV do XIX stoljeća na hrvatskom pučkom jeziku) i dvije pjesmarice. Od jedne je možda onaj list s ulomkom božićne pjesme koji je ostao među spisima Bratovštine. Ima sedam kitica sa četiri stiha, potječe vjerojatno iz početka XIX stoljeća a počinje:

Veselmose narodi
svinam Radost procvita
iernam Diva prodi
spasiteglia od svita. —

Svae zemja cestita
Blagim darom darena
i smiloschiu povita
Sad ovogha vrimenta. —

Njene je inačice objavio među ostalim hrvatskim crkvenim pjesmama iz Splita Matija Čulić 1805. godine u svojoj pjesmarici.⁴⁴ U crkvi sv. Mihovila bratimi su, dakle, kao što je i prirodno, pjevali pjesme i molitve na svom jeziku.

Na tom jeziku je sastavljen i pravilnik njihova bratstva u vrijeme koje nismo mogli utvrditi. Apostolski obhoditelj biskup Mihovil Priuli piše naime u izvještaju svoje ophodnje 1603. godine da bratovština sv. Mihovila postoji, da svake godine bira svoju upravu, nema prihoda i izdržava se od milostinje braće a nema nitij svog pravilnika.⁴⁵ Ipak se njen župan Arnir Marasović u veljači 1762. g. pozvao na stari pravilnik koji je on, videći opadanje bratimstva i nepoštivanje pojedinih njegovih odredbi, dao obnoviti uz suglasje svih bratima. I doista u Arhivu biskupskog sjemeništa u Splitu među spisima bratovštine našao sam pravilnik datiran prvog listopada dana 1618. godine ispisan latinskim jezikom u kurzivu svog vremena na dugoljastom listu trošne pergamene. Na vrhu lista koji je trokutno otkinut kao zabat po baroknom načinu naslikan je u ovalnom okviru između savinutih lozica plavim i smeđim akvarelom lik sv. Mihajla koji kopljem u desnici ubija zmaja a u ljevici drži tezulju. Naslikao ga je vjerojatno sam pisar bratovštine Staš Glavić dosta nemarno i oskudnim bojama ali u veoma živom, prirodnom pokretu i vješto komponirao s jednako tako živahnim zmajem koji mu se opire. Ovom našem dosad nepoznatom sitnoslikaru ne može se, dakle, zanijekati vještina i spontanost u crtanju i slobodnom postavljanju lika u prostor.

POGLAVIE I

Naipria ochiemo i narediemo da nas Xupan, alli Sudci koj budu obrani od naše Scule mogu suaki od gnih ali zajedno Suditi suakoga od naše Scule do iedne libe za suaki put koi falija

POGLAVIE II

Takoi er ochiemo da acobi koy ne poslusnik ne ottio plati rečenu sudbinu od libe ochiemo da rečen ne poslusnik bude darsan u comun od naše Scule plati iednu libru olis onoga čiaie bio sudien od našega Xupana alli Sudaz i ako bude oduchie ostman ochiemo da bude u nasu oblast istirač ga iz naše Scule

POGLAVIE III

Takoi er ochiemo kada bude zapovidiemo od našega Gasalda nasoi Brachij priti na sprovod alli na drugo dillo marcasko od naših Bratimih, i ne dosasi bude darsan plati libru uoska toiese libru, i duanadeset soldinih ano

Stranica iz pravilnika Bratovštine sv. Mihovila u Splitu

Pravilnik donosim u izvornom prijepisu s kraticama kako su označene i tek sam u zagradama popunio one riječi koje su istrošene, a ostavio i neke nepravilnosti.

Iz sadržaja je pravilnika jasno da je kasnije proširen i preinačen, pa ga stoga i donosim u prilogu u cjelini da se vidi kako su se pravilnici u toku jednog stoljeća izmjenjivali i nadopunjavali

prema novim prilikama napuštajući pri tome i latinski jezik. Slična se pojava vidi i u promjenama pravilnika Bratovštine sv. Križa u Splitu.

Gradski knez Ivan Antun Trevizan odobrio je molbu župana Bratovštine sv. Mihovila Arnira Marasovića i potvrdio 3. lipnja preuređeni novi pravilnik koji je u isto vrijeme »bio iz stare (matrikule) ponovljen« i na hrvatskom jeziku.

Sačuvan je u izvornom obliku, ispisan na trinajest papirnatih listova i ukoričen u korice od pergamene (23 x 18 cm) na kojima je ispisan kurzivom naslov:

Matricolla fatta
nell anno 1762 sotto il Zupano
Arnerio Marassovich

Njen sadržaj, koji u prilogu donosim u cjelini, ispisan je na talijanskom jeziku u kurzivu XVIII stoljeća. Gradski pisar je 3. lipnja 1762. iza zadnjeg poglavlja, ispisao kneževo odobrenje i popratio ga gradskim pečatom na kojemu je mletački lav sv. Marka, a knez Trevisan se uza nj potpisao vlastitom rukom.

Novi pravilnik je, kako vidimo, oblikovan »s voljom sve braće«, a da bi oni i dalje mogli razumjeti svako poglavlje, preveden je u cjelini na njihov jezik, pače taj hrvatski pisani pravilnik ima posebno ukrašenu naslovnu stranu s osmostranim i četverouglastim okvirima iskićenim smeđim i žutim, crvenim i zelenim akvarelom obojenim geometrijskim ukrasima. Svako je poglavlje napisano zelenom, a svaki njegov rimski broj i veliko slovo početnih i istaknutijih riječi crvenom akvarelnom bojom. Po svemu tome i po čitkom rukopisu vidi se da je županova i pisarova namjera bila da pravilnik bude čitak, pa su i pored rimskih brojeva poglavlja ispisani i arapski. Očito je, dakle, da je bratimima pravilnik na službenom talijanskom jeziku bio sporedan i nerazumljiv, ali ipak potrebit da ga provjeri i odobri predstavnik mletačke vlasti, a da su oni čitali samo onaj na svojem jeziku.

U njegov su se sadržaj ipak uvukli talijanizmi, npr. *skoditi* (riscuotere, u mletačkom narječju scoder), *ostinan* (ostinato), *scusan* (scuso), *tasati* (tassare), *frustir* (foresto) i još neki uobičajeniji, dok je *condana* prevedena riječju *sudbina*.

Sadržaj pravilnika nije najbolje uređen, neke su odredbe razvučene u nekoliko poglavlja. Iako ima mnogo zajedničkih poglavlja s onima ostalih bratovština koji su do sada poznati, ipak nije potpuno preuzet ni od jednoga. U tome su ovi pravilnici zanimljivi i za ispitivanje načina kako su pojedini od njih nastali u svojim inačicama.

Težnja za redom u bratovštini ovdje je izričito naglašena. Već od prvog poglavlja ističe se pravo i određuje način kažnjavanja

Naslovna stranica pravilnika Bratovštine sv. Mihovila u Splitu

novcem i izgonom koje vrše župan ili uprava bratovštine. Tjera se iz bratovštine onaj koji se potuče s bratimom, ali i sa svojim roditeljima. Prema tome bratovština nadzire i privatni život svojih članova, čak se kažnjava novčano onaj koji se zauzme za takvog prestupnika. Kažnjavaju se inače oni koji neće da prihvate povjerenje im dužnosti uprave ili ostale, oni koji ne dolaze na skup-

štinu, ili na njoj govore bez odobrenja, onaj koji ne vrši crkvene obrede i ne sudjeluje pogrebu bratima, koji se, ako je pokojnik siromašan, vrši na trošak bratima. Članovi bratovštine se ukapaju u bratimski grob. S dvije trećine glasova odobrava se upis i primanje u bratovštinu, pristup se plaća a svota pristupnine je smanjena za one koji su u rodu s umrlim bratimom. Ne primaju se oni koji su istjerani iz neke druge bratovštine, a upisuju se oni koji su sposobni za vršenje svih dužnosti u bratstvu. Bratovština novčano pomaže bratime koji su zapali u bijedu. Knjige računa vodi pisar a izabrani članovi uprave svake godine polažu račune o troškovima. Sve odluke se donose glasovanjem kuglicama i pri tome se odlučuje s dvije trećine glasova. Novčane kazne su određene za sve prijestupe pojedinačno, a izriču ih župan, suci ili uprava. Naći će se u ovom pravilniku, kao i u onom bratovštine na Spinutu, još neke zanimljivosti i jezične i pravne, ali nije na meni da ih ispitujem niti da se upuštam u njihovo stručno raščlanjivanje. Želio sam ih samo objaviti popraćene opažanjima iz moje struke, povijesti umjetnosti, od koje se ne može otrgnuti mnogi naš stariji spomenik bilo koje grane.

BILJEŠKE

¹ C. Fisković, Dva pravilnika trogirskih bratovština na hrvatskom jeziku, Čakavska rič, Split 1971, str. 99.

² Decemet octo numerantur confraternitates in Urbe, quae suas constitutiones habent, (*In margine*): S. Spiritus S. Mariae de Campanili, S. Caroli, Sanctissimi Sacramenti, S. Domnii, S. Anastasii, S. Catharinae, S. Crucis, S. Rochi, Omnium Sanctorum, S. Mariae de Paludo, S.M.ae de Poissan, S. M.ae de Dobrich, S.M.ae de Seoz, S. Nicolai in Urbe, S. Nicolai in Suburbio, S. Fabiani et Sebastiani, s. Michaeli. Tres primae vestes peculiares induunt. Reliquae non idem.

Visitatio prima generalis habita ab Ill.mo et Revmo Stephano Cosmi Archiepiscopo Spalatensi, Anno 1682, 1683. Arhiv nadbiskupski u Splitu.

³ A. Belas — Lj. Karaman, Bratovština i crkva sv. Križa u Velom varošu u Splitu, Split 1939, str. 8.

⁴ Matrikula Bratimštine Svetoga Angjela Stražanina u Splitu, Split 1889.

⁵ Igor Fisković, Prilog poznavanju najstarijih crkvenih spomenika na Marjanu kod Splita, Anali Historijskog instituta u Dubrovniku, XII, Dubrovnik 1970, str. 174—180.

⁶ Visitavit Ecclesiam Suae Mariae de Spina ut beneficium simplex Rdi Alexandri Comulei, habet introitus.

Ecclesia est cooperta, sine ianuis, et adest mensa altaris cum Iconi Veteri.

Ordinavit accommodari Icone, emi Crucem cum candelabris decentibus, et tres tobaleas, et scabellum accommodari, reparari tectum ne corruat in termino duorum mensium, fieri ianuam Ecclesiae cum sera, et pillam aquae benedictae poni intus Ecclesiam; mandavitque ossa mortuorum transportari ad Civitatem, et poni in Cimiterio.

Visitatio apostolica Spalatensis 1603, Miscellanea, Arm. VII, № 100. Archivio Segreto Vaticano.

⁷ Ikona je nedavno restaurirana u Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika u Splitu.

⁸ G. Gamulin, Italokrećani na našoj obali, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 16, Split 1966, str. 268. Kasnije je skinuta sa svoje oltarne pale.

⁹ G. Gamulin, Stari majstori u Jugoslaviji, II, Zagreb 1964, str. 20. Nedavno je skinuta sa svoje oltarne pale i vraćena u kasnogotički izrezbareni okvir nakon restauracije u Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika u Splitu.

¹⁰ K. Prijatelj, Matej Ponzoni-Pončun, Split 1970, sl. 22.

¹¹ K. Prijatelj, Splitski slikari XIX stoljeća, Split 1959, str. 11, 23.

¹² Vidi bilješku 3, 4. U korčulanskoj bratovštini sv. Mihovila zajednički objedi se zovu »pasti«.

¹³ I. Ostojić, Benediktinci u Hrvatskoj I, Split 1963, str. 115, 160, 196, 212; II, Split 1964, str. 332—335. Vidi ovdje i bilješku 16.

¹⁴ C. Fisković, Prilog životopisu Marka Marulića Pečenića, Republika VI, Zagreb 1950, str. 196, 199; I. Ostojić, o. c. (13), II, str. 349.

¹⁵ Illyrici sacri III, Mletci 1765, str. 19; L. Jelić, F. Bulić i S. Rutar. Guida di Spalato e Salona, Zadar 1894, str. 209; L. Katić, Fundacionalne i druge isprave sv. Mihovila u Solinu, Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku, III, Dubrovnik 1954, str. 59; M. Pantelić, Povijesna podloga Hrvojeva misala, Slovo 20, Zagreb 1970, str. 64; J. Lucii, De regno Dalmatiae et Croatiae libri VI, Amsterdam 1666, str. 385.

¹⁶ S. Michele ad marè. Ab antico fù una cella cioè ospizio di padri di s. Benedetto con chiesa contigua ed era spettante ai monachi di s. Stefano de Pinis. Fù fondata dal primo archivescovo di Spalato Giovanni Ravennate dal quale abbiamo dall'Acuteis che edificavit ecclesiam s. Michaelis ad mare. Chiamasi così perche avanti che fosse la città nuova questo monastero era fuora di Spalato alla riva del mare, il quale s'inoltrava più che al presente, come si anco da altre memorie. Adesso questa chiesa è amministrata dall'abate commendatario di s. Stefano, ed è situata sulla piazza dell'erbe. In alto sulla cantonata che guarda a tramontana vi è un marmo un arma d'arcivescovo la quale credesi che sia di Giovanni fondatore del luogo l'anno in circa 660. Rinovata però col tempo assieme colla chiesa, la quale dopo s. Doimo è la più antica della città.

Salonitana et spalatina, Varia IV, Državni arhiv u Zagrebu.

¹⁷ 15 aprilis 1766

.....petiit Templum s. Michaelis Archangeli.... Altare Majus, cuius cultui invigilat Confraternitas laica sub invocatione S. Barbare, vulgo dicta de Bombardieri.... deinde descendit ad Altare s. Michaeli Archangelo dicatum habens confraternitatem pariter laicam, cui cura est de necessariis ad ornatum et divinum cultum providere, et decantata antiph. cum oratione... Hinc processit ad altare B.M.V. juris Patronatus. D.D. Fratrum de Martinis, tamquam heredum D.D. de Marchis...

Archiepiscopus Spalatensis Nicolaus Dinarich, Visitatio urbana 1758, Nadbiskupski arhiv u Splitu.

¹⁸ Fr. Eulić, Lj. Karaman, Palača cara Dioklecijana u Splitu, Zagreb 1927, str. 55.

¹⁹ I. Ostoić, o. c. (13), I, Split 1963, sl. 98.

²⁰ Ibidem, II, sl. 406.

²¹ D. Farlati, o. c. (15), str. 391.

²² O. c. (15), str. 209.

²³ Na istočnom zidu crkve sv. Duha u Splitu, čiji se dio nalazi u ulici, ostala je ožbukana četverokutasta ploha, na kojoj je vjerojatno bila freska, čiji su tragovi brisani.

²⁴ Usporedi: Lj. Karaman, Andrija Buvina, Zagreb 1960, tabla 55.

²⁵ C. Fisković, Umjetnost i umjetnički obrt u XV i XVI stoljeću u Splitu, Zbornik Marka Marulića, Zagreb 1950, str. 142, tabla X.

²⁶ O. c. (15), str. 209.

Treba upozoriti da se crkvice Sanctae Mariae in Pedemontis in Suburbio koju M. Prioli spominje ne odnosi na Gospu na Spinutu.

²⁷ C. Fisković, o. c. (25), str. 142; V. sl. Č. M. Iveković, Dalmatiens architektur und Plastik, Wien, tabla 214/4.

²⁸ In ecclesia S. Michaelis.

Construatur turris sacra cum campana supra portam Ecclesiae...

O. c. (2).

²⁹ C. Fisković, Lastovski spomenici, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 16, Split 1966, str. 57, 79.

³⁰ Fr. Bulić — Lj. Karaman, o. c. (18), str. 243; Lj. Karaman, Umjetnost u Dalmaciji XV i XVI vijek, Zagreb 1933; M. Pantelić, o. c. (15),

³¹ Visitavit ecclesiam s.ti Michaelis in platea oitoria, eam invenit esse membrum Abbatiae s.ti Stephani de Pinis, et est in ipsa confraternitas s.ti Michaelis, quae habet proprium altare non consecratum sicut nec altare maius. Tertium altare ad missae sacrificium ineptum cum Icona Beatae Virginis, et post ipsam crucifixo in tabula depicto: adsunt et 4 alii crucifixi picti in tabulis vetustate corrosi nullius usus.

Visitatio generalis prima ecclesiae et dioecesis Spalat. Ab Perillri et Rmo D.M. Ant. de Dominis Archiepiscopo facta 1604. Nadbiskupski arhiv u Splitu.

³² C. Fisković, Neobjavljena romanička Gospa i drveno naslikano raspelo iz Splita, Peristil 8—9, Zagreb 1966, str. 13; *Isti*, Prinova romaničkom slikarstvu u Splitu, Mogućnosti XVIII, br. 2, Split 1971, str. 218; *Isti*, Novi doprinos romaničkom slikarstvu u Splitu, Peristil 12, u tisku; *Isti*, Neobjavljeno djelo Blaža Jurjeva u Splitu, Peristil 5, Zagreb 1962, str. 45.

³³ C. Fisković, Splitska slikarska škola XIII stoljeća, Slobodna Dalmacija, Split 31. XII 1961.

³⁴ C. Fisković, M. A. Dominis i naša likovna baština, Encyclopaedia moderna II, br. 5—6, Beograd 1967, str. 128.

³⁵ In ecclia sti Michaelis in platea olitoria altare a dextris destruat et Icona Beatae Virginis appendatur in pariete: crucifixus vero, qui est in eodem altari in laqueari sub tecto accomodetur. Quattuor crucifixi picti in tabulis vetustis comburantur... In altari maiori fiat antependium ex corio aurato.....

O. c. (31).

³⁶ C. Fisković, o. c. (1), str. 102, bilješka 26 i 27. Treba nadodati onaj u Sv. Todora na Čiovu i u franjevačkoj crkvi u Hvaru, u Sv. Petra u Trogiru. Lj. Karaman, Pregled umjetnosti u Dalmaciji, Zagreb 1952, sl. 184. i C. Bima, Giorgio da Sebenico, Milano 1954, t. 33 griješe, antependij koji obavljaju je tkanina.

³⁷ Die 23 ejusdem (novembris 1682), Visitavit Ecclesiam S.ti Michaelis Archangeli in platea herbarum positam, quae est adnexa Abbatiae s. Stephani de Pinis, de qua infra. Habet 3 altaria; majus Abbatis curae incumbit. Aliud s. Michaelis est Societatis eiusdem nominis. Tertium Beatae Virginis nobilis familiae de Marchis est commendatum...

O. c. (2).

³⁸ (27 junii 1714.)

...accessit ad Ecclesiam Sti Michaelis, In hac Ecclesia prius visitavit Altare Maius in quo reperitur Imago SS.M.V.-is, Sti Hieronymi et Sti Sebastiani. Deinde visitavit altare a dextris sub titulo Sti Michaelis ubi est ipsius imago necnon illa Sti Domnii et Sti Anastasii. Postea visitavit aliud altare a sinistris altaris maioris ubi est imago B.V. cum illa Salvatoris et Sti Petri.... decrevit ut sequitur.... 3. Imaginem Crucifixi positam in medio altari altius collocari ut tota Crux videri possit.... 6. Tectum altaris deligenter observari a Dno Ioanne Raguseo ad consulendum humiditati, si fieri possit... 4. Pulsari campanas in morte alicuius confratris. 5. Numerum parvum confratrum augeri si fieri possit in honorem Dei et Sti Michaelis.

Visitatio generalis archiepiscopi Stephani Cupilli, Nadbiskupski arhiv u Splitu.

³⁹ C. Fisković, Ignacije Macanović i njegov krug, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 9, Split 1955, str. 209.

⁴⁰ O. c. (17).

⁴¹ Upravitelj Biskupskog sjemeništa kanonik Nikola Didoš povjerava niže potpisanima Vlaju, Podrugu i Periću crkvu sv. Mihovila na čuvanje i upotrebu, pošto ju je popravio, uz priloženi popis pokretnina:

Adi primo Giugno 1811 Spalato

.....
Seque l'Inventario

- № 1 — Calice col vaso di argento ed il piedestallo di rame dorato...
- № 1 — Patena di rame con indoratura finissima
- № 1 — Altar Maggiore di Legno indorato con la Pala di San Michele dipinta in tavola e con altri due Santi laterali Pittura Greca
- № 10 — Candelieri di ottone di diversa misura
- № 2 — Di legno dorati
- № 1 — Altare alla Sinistra dell'altar maggiore con la Palla di legno sopra cui dipinto San Giuseppe
- № 8 — Palme di Fiori
- № 1 — Quadro di un Christo appeso sopra l'altare di S^p Giuseppe
- № 4 — Quadri appesi sopra le Paredi della Chiesa di diverse figure dei Santi Pittura ordinaria, e molto vecchi
- № 2 — Lampade di Ottone mezzane
- № 2 — Pille da oglio, una quadra e l'altra rotonda
- № 1 — Campanella
- № 8 — Banchi da inginocchiarsi e sedere
- № 1 — Banco ad uso di ripossar la cera
- № 1 — Crocefisso di legno.
- № 2 — Croci piccole di ottone.
- № 3 — Piccole Tabelle di legno dorate
- № 1 — Pianeta di Drappo fiorato di fondo bianco quasi nuova con tutto l'occorrente

- № 1 — di Fondo rosso simile a fiori bianchi e mezzo fruo col suo occorrente
 № 1 — detta con tutto l'occorrente di Damasco rosso vecchia.
 № 1 — detta di Rue color paonazzo con tutto l'occorrente
 № 1 — detta di lana nera fiorata quasi nuova
 № 2 — Camici di Tella ordinaria, e vecchia coi suoi cingoli, ed amiti.
 № 4 — Tovaglie di Tella ordinaria a mezzo frue
 № 1 — Bandiera di Tella sopra la quale è dipinta una Madonna S.ⁿ Michiele, e S.ⁿ Girolamo vecchia
 № 2 — Scalle di legno a mano, una grande, e l'altra piccola
 № 2 — Campane nel campanile una più grande dell'altra, ambedue di mediocre grandezza
 Candelle di cera di diversa grandezza usate in tutto di peso di libbre grosse 26 =
 № 3 — Messali da vivi, uno de quali è quasi nuovo indorato nei filetti più uno da morto.
 № 1 — Schiavetto
 № 1 — Armadio per riponere i apparati

Pietro Catich q.^m Antonio scrisse la presente pregato dalle parti è fui Testimonio

Niccolò Chevesich fui presente Testimonio Canonico D.ⁿ Niccolò Didos Rettore affermò Pietro Vlajo per nome proprio e delli michiel Podrugh, e mattio Perich affermò.

⁴² Inventario della roba della Chiesa di S.ⁿ Michele che è stata consegnata dal sottoscritto a questo Seminario....

Un Banco con due Angioli ed un Crocifisso	№ 1
... Lampade di ottone coi loro cincindelli	№ 3
... Cioccha di vetro per sei candelle	№ 1
... Quadri Grandi in buon stato	№ 17
detti detti di pitura Greca	№ 4
detti Mezzani colla suasa nera	№ 9
detti Piccoli	№ 7
detti Mezzani indorati	№ 4
Quadretti piccoli sulla Lastra	№ 6..
... Candellieri vecchi indorati	№ 2..
... Tre legende di S. ⁿ Michele	№ 3
Libri delle Pismizze	№ 2
Missali Lattini	№ 3
detti Slavi	№ 1
detti da Marto	№ 1
Schiavetto Illirico	№ 1....
... La Pala di S. ⁿ Michele con una corona di Argento	№ 1
Tabernacolo in buon stato	№ 1
La palla della Maddona di salute colla suasa di Vetro e colla sua coltrina	№ 1
La Palla di S. ⁿ Giuseppe con un quadro della Maddona delle Grazie con una bellissima svasa indorata	№ 1
Due vasi di fina Majolica uno intiero e l'altro rotto	№ 2
. Spalato li 15 mayo 1837.	

M. Zvitich (?)

Kamranik

⁴³ U Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika su četiri s prizorima mjeseca i natpisima: MARZO, APRILE, MAGGIO i OTTOBRE. U Orebićima Vido Urlič posjeduje četiri iz obitelji Bijelić, Stipe Frlan tri iz obitelji Semunović, Ante Pešut jednu iz biblijskog ciklusa koji je pripadao obitelji Fisković. Orebički kapetani su ih, dakle, nabavljali početkom XIX stoljeća. Svetačke slike na staklu XVIII, Stigmatizacija sv. Frane, kasnobizantinska Gospa, San sv. Jakova i ulomač Gospe Crnog brda kraj Livorna su u zbirci C. Fiskovića također u Orebićima.

⁴⁴ Pisne duhovne raslicne sastavgliene od niki, mnogo post. zarkovgnakov... na svitlost date od D. *Mattia Civlichia* u Mletczih MDCCCV, str. 247, 253.

⁴⁵ Die 21 dicti (20 mensis marcij 1603).

..... Confraternitas Sancti Michaelis nullos habet proventus, verum ex confratrum elemosinis celebrantur misse, emuntur caerae, oleum, alia qua dictae Confraternitati necessaria. Nulla habet Capitula. Novos quot annis instituit gubernatores.

O. c. (6).

⁴⁶ Pravilnik se skupa s popisima, koji su ovdje u izvacima navedeni, i s ostalim spisima Bratovštine sv. Mihovila nalazi u Arhivu Biskupskog sjemeništa u Splitu.

PRILOZI

M A T R I C V L L A
B R A T I M I H
B. D. M.
O D
S P I N V T A

Vanka ouoga Grada od splitta sloxena Godischia Gospodinoua = 1691 = a pripisana Godischia · 1761 ·

V Ime Boga I. B. D. M.

Pria negse počme scititi matrikula suaki kleknuvsci na kolina zlamenase s · + · i reče v'Ime otza, i sina, i Duha suetoga Amen.

Paka

Zdraua maria milosti puna · Gospodin s'tobom i'ostala do suarhe ·
Mario majko od milosti
milosardia dosti
ti nas od zla suaka obrani
I' od smarti Vicgne srani

Vp: moli za nas s · Bogor:ce Od: da dostojni budemo obechianja
Isukarstoua ·

Pomolimose

Suemoguchi Vicgni Boxe, koj slaune Diuice marie tilo, i dussu sprauiossi, da bude dostojna bitti uignena pribiualiscisce pristojno Sina tvoga Jedinoga, s' pomochiu Duha suetoga = dopusti molimote, da kako s'egne spomenom, i suetkouinom veselimose, budemo s'egne pomochiu i oduitoma suakoga zla oslobodjeni, od uicgne smarti sahragneni po Issukarstu Gospodinu nassemu Amen.

sad suaki da sede na suoje misto a scriuan da setije
na :11: marza 1691 Godischia Gospodinoua.

Mi Bratija buduchi nadahnuti s'milosardiem Duha suetoga skupilimose Vanka miri od grada u Çriquv Blaxene Diuice Marie od spinuta koju najdosmo brez Uvrat, i golli zidi, i takojer gol oltar, a tako stestirom Prisuitloga Vikaria, i suega kapitula od Çrique, i Vladagna spliskoga, i tako isti bratimi kojuse sastauili odlucisse sastauiti zakone, i naredbe po koj naçin jmajusse Vladati naxluxbu Gospodina Bogha, i oue S · Prilike, i tako uçinisse ouv matrikullu, i sloxisce oue kapitule naredijuchi, i pri-

poručiuchi da suak'sada, i u napridak dokle bude ova Bratinschina pod punno obsluxiti, ii izuarsciti, ima za dostignuti pomoch

u'ouomu suitu a na drugomu gne Blaxeno Vigienje, i Vxiuagne, kojim Gospodin Bogh dopusti pò sue vike Vikom Amen.

· — · Capitul I — ·

Narediemo, da akobisce nasclo (ça Bogh uçuvaj) da koji od Bratimi nasci muskoga ploda, alli xenskoga bude oçitto otuarnut u grisih, i nebisce ispouida, ni priçestiva svako godischie kako zapouida S. M. Criqua najmagne na Vskarsnutje Gospodinouo, dassc neima tischiat u ovoj Bratinschini, dali jemase izagnat izskulle. —

· — · Capitul · II · — ·

Da oni, koibise hotil pisati u ovu Bratinschinu, imase pria ispouidit, i priçestit, paka moliti Brachiu u Jednoj skupschini daga primu, a oni ballo-tauseiga illi u tu Skupschinu illi u drugu imajumu odgouoriti, i ako bude priat, ima dați u skullu za kotul ali za parui put za korist od skule duanajest gazet · — ·

— · Capitul · III · —

Narediemo da Bratia imadu xiuıt u miru i u gliubauı Boxjoj meu sobom, i akobi koj bratim opsoua drugoga Bratima, nedostojnima Besidima ima platit tri libre; akolibi Bratim opsouan bia u kómu starisinctvu, alli Officialstvu u skulli ima oni koije opsoua platit pet libar, akolibi pak opsoua u Skup sue stariscine u vrime od Skuppa ima platit dua grosca. I tako narediemo po isti naçin, i pod istu penu da nima nijedan Bratim drugomu uçiniti niednu schiettu ni u pogliu ni vuartlu ni u kuchi, ni indi. A kada ko bude iskatti, i pitati praudu prid Suçima ima suakim ponixensetuom stati, i gouoriti pod penu od pet libar. —

— · Capitul · IV · —

Narediemo da u ouoj skulli ima bitti jedan Xupan, dua Sudza dua Prokuratura, i dua gastalda, koj Officiali imadusce svako Godischie prominiuati, i imaju bitt obrani od Officiali onoga Godischia, i od drughi starij bratimi od skulle koje budu k'sebi pridruixili. I ovi Officiali imadu upraugliatti, dilouatti, i vladati za potribu, i ueçchiu korist od skulle. To jest sudci imadu suditi bratime, koji budu u koji grih upali, illi s'neposluchom illi z'drughin kojim Grihom kakoje zgora. Ijosc imaju upraugliati skulom u'ostale stuari, koji uaglia da pitaju, i slusciaju ostali Officiali. Procuraturi jmaju procurauati korist od skulle. Xupan pomgniti na stuari kojemu budu pridane, i pripraugliati ça bude od potribe za oltar, i za s'kulu. A'Gastaldi zapouidati skupschine, i obsluxiuati zapouidi reçeni officialov. —

— Capitul · V · —

Narediemo josc, da suaki Bratim poslusciatti ima zapouidi stariscin, oliti officiali za potribu, i korist od skulle, i akobi ko neposlucia ima platit tri libra u skullu, i josc vechie kako bi bia neposluch posudu, i naredbu od sudaz.

— Capitul VI · 6 —

Narediemo dassc ima tischiat jedan kapelan, i dassc imadu gouoriti misse na nasc oltar, i goriti Vosak to jest na Gospu Kandaloru na Gospu od Zacechia, na Gospu Blagouist, na Velu Stomorinu, na Malu Stomorinu, na'ovu pet Gospoin imasse goriti Vosak. A na dan sui Sueti imasce gouorit missa tako na nasc oltar, i na dan Boxichia, i onji suetkouina, na Vuodokarschie, na dan Vskarsnuchia Gospodinoua, i onji suetaz, na Mala Vazma, i suaku Nedigliu, i Sue Sueçe Zapouidne · — ·

. — . Capitul . VII . 7 — .

A Suichie, kesse budu çinit za gorit na Skupschina imadu bitti na odluku Starissina od skulle, dali one ça budu sluxit za Luminarie Bratimom nejmadu bitti niedna uisce od ossam unaz, ni magna od dui unze, za neka suakse more sluxiti, kakoje komu ugodno, dali suak imadeje iskupiti na dan B. D. M. od Zdrauja na XXI. Nouembra pod penu od izgubjenja . — .

. — . Capitul . VIII . 8 — .

A Narediemo josc, da kada primine koj Bratim od nasce skule, da suaki bratim ima sprouoditiga svichiom goruchiom pod penu od libriçe Voska; tolikojer akobi koje çegliade komuse zuoni od kuchie bratima umra daga suaki bratim ima zdruixiti, i sprouoditi pod penu od pò libriçe uoska; Akoli paka josc koje malo dite komusse brecece od kuchie istoga bratima priminulo imasse prouoditi pod penu od . 8 . bolanaç. A za bratima rotnoga da suaki bratim ima dati dinar za çinitimu rechi tolike misse. Akolibi dopokon koj bratim umra uanka ouoga mista dase ima uçiniti, kako budu narediti starissine, i kakoje obiçaj . — .

. — . Capitul . IX . 9 — .

Akobi ko hotio dvignuti nassu skullu na sprouod jednoga, koj nie nase Bratim, da jema platiti trideset libar najmagne. —

. — . Capitul . X . 10 — .

Kadse ktit bude obid uçiniti, i Brachia budu siditi na urime dassa ima odrediti, za neka na Vrime more Xupan priprauiti ça bude od potribe za magnu tratgnu. A na ti obid da suaki Bratim ima dochi, akoli bude Sestrima i bude imati musku glavu izuarsnu, da ima on dojtii, ako pak nebude imati dajojse ima dati zdila po obiçaju drugih skul; I ko nebi doseja na urime pria negse Matrikula počme stiti, imaplatiti . 15 . soldini. A pak za soprom imaju Brachia stati krotki i mirni doklese dospie obid, i razgouor, ça budu Starissine çiniti za korist od skule pod penu od dui libre, niti ima dochi kojest ù sarxbi z'drughim bratimon doklesse nepomiri, i nepojubi, niti odtle ima ko odniti kruha ali drugoga brasna pod penu od 2 libre, ni ustatisa pri Vrimenta brez dopuschienja starissin pod istu penu. —

. — . Capitul XI . 11 — .

Narediemo josc, da akobi koj Bratim neplati dugh, alli napoj, alli poriz do obida damuse ima zdilla muntati, kako je obiçaj u drughe skulle. —

. — . Capitul . XII . 12 — .

Narediemo naj posli da poklesse Obid uçini, ça budese moglo pria Banka stara, i Noua prauo i gliubezniuo meu sobom imaju uçiniti Konat od sue tradbe Kase uçinila, i na parvu Skupschinu daga imaju çinit proscit od Skriuana prid suom Brachiom, za neka svi znadu kakoseje diloualo. A kada Xupan stari prida Konat Xupanu nouomu, i pridamu ù ruke çamu ima pridati, tojest suichie pineze, i ostało ça bude od razloga od skule, ako uçini obid Kakoje obiçaj drugih skul da nemore uechie stratiti od skule od . 30 . Lbar. — .

. — . Capitul . XIII . — 13 .

A tako narediemo josc, da akobi tko od nasce Bratje bio odabran za glauara od skulle oue, sa suim da on ni bratim ni pisan u istoj skulli, dalli dabi bila upisana gnegoua mater alli Xenna alli chier, iliti sestra, i refudajuchi on to glauarstuo nà kojebi bio odabran, i metiuchi stat za to glauarstuo ima platit libar duadeset suaki kojibi refuda, i da ima priati iznova isto

glauarstuo; akoli nebi ktijo priati to Vladagnje, da bude izuarxeno iz skulle kojemu godir čegliade Xensko za'kojebi on bio obran i da nebude uech nasc bratm. —

— Capitulum XIII —

A napokon činiusci prostit oue Capitule rekosce, potuardiemo u sue, i po sve, i narediemo dase ima od suakoga Bratima obsluxeuati, i sada, i u napri-dak dokle bude ova skulla za neka bude uirna sluxba ouomu suetomu Oltaru, i Ouoj B. D. M. a za korist Dusc nasci, kojim Gospodin Bogh dopuvsti milost, da bude sloxni, i posluschi, i da budemo zajedno u Raj dostojni uxuiajte kako nassu Majku, i kako xelimo, i prosimo danam Gos-podin Bog dopusti po sue uike Vikom Amen. —

addi 24 — ottobre 1777. — Presentata in quest'offizio civil dalli Steffano Covacich, e Tommaso Vellat capi attuali della Scuola della B: V: di Spinut.

Il p.º 8 bre. 1618. Noto come scrivano io Anastasio Glavich la Frade-lanza. In tempo di Zupan Zuane Cotorcich, Zudesj Vic(enzo) puglizinou, et Nicolo Vuchich. Gastaldi Stefano iuancich, et zuane Iuancich

Zuane sisouich Zuane Giurgeuich Paulo Zoglieuich Zorzi Gliglehovich Mattio Nirich Piero Tecilasich Paulo Xura. Marin Balicevich Michel Do-mihouilovich Michel Milanouich Zuane radisich. Stefano Petriceuich Marco Vucopichia Gierolimo iuaniseu Zuane puricichia. Zorzi uuchauich. Barissa Braich. Luchetta Milaseuich Gregor Gondoler, Michel d'Zara. Michel Gliglie. Mattio Antonouich Piero Banich Zuane Velat Doijmo Zele —

In nomine Dni Amen. Anno Dni' M.D.C.XVIII = Hec Fratelia siue fratres Ecclesie. S. Michaelis. Volentes uiuere cum obiedientia secundum consuetudinem uere fidei catholice sine detrimentum anime sue, et ad saluandas animas (ad eternas salutes) peruenire. Has consuetudines faci-mus, et ordinamus, et uolumus. Et primo quis uult intrare in dicta Ecclia et (fratelia) ut soluat solidos. XVI. Item uolumus quodcumq, uel quousq, zupanos elegerimus inter nos. quod potest secure quilibet eor, per se uel insimul ambo iudicare quemlibet nrum frateliq usq, ad. XX. solidos, et si quis fuerit: qui non obedierit mandatum eor, quod soluat fratelie. X. solidos, aut exeat extra frateliam. Item etiam quicumq, peccauerit in aliquo delicto, secundum extimationes iniurie contra frateliam quod debeat soluere L i. pro cereo dicte frateliq. Item uolumus, et ordinamus quod misse celebrentur in omnibus festis maioribus scilicet, Diem. Natiuitatis Dni' Diem Ecclesie Diem Resurrectionis Diem Ascensionis Diem Pentecostes. Omnia festa Virginis. M. et Dominicis diebus et diem Omnium Sanctor, et defunctor, Item uolumus quod omnes ueniunt ad benedictas missas nisi habeant (a)liquod magnum negotium uel impendimentum: si uero non uenerit aliquis ad dictas Missas quod de(beat) s(oluere...)l pro c(ereo). (It)em uolumus, et ordinamus quod si aliquis nostrum morierit extra ciuitate Spalati, uel diocisum eiusdem uel in partib, alienis quod debemus pro ipso ire per mare miliaris. C. et per terram. L. ad expensas de suis bonis, et de fratriq quibus preceptum fuit per Zupanos, et si non obedierint quod soluat solidos XX. quilibet ipsoꝝ, et ut expellent de fratelia. Item uolumus quod si quis iniuriam, rixam fecerint alicui fratri suo; quod debeat esse ad libitum dictor, Zupanoꝝ, condemnare eum, uel explere eum. Item uolumus, quod si quis non uenerit ad aliquot negotium quod fuerit oportunum frateliq, et fuerit ei intimatum, et hoc ad libitum zupanoꝝ condemnare eum Item uolumus quod omnes fratres qndo aliquis nror, obierit, siue mortuus fuerit, aut alij ex domo sua qui pertinent sibi consanguinei omnes ad obsequium ueniant, et teneant candalotas ardentis in manibus suis. Etiam dupleria ardeant

apud feretrum ut moris est, et quod dictus portetur per fratraliam quibus preceptum fuerit per zupanos et si non obedierit aliquis quod soluat solidos. VIII. comuni fratralie, Item uolumus et ordinamus quod quilibet ex fraternitate nostra unus alteri adiutorium, et fauorem in omnibus que licite sunt tam in ciuitate q̄ extra ciuitate faciat, et quod nullus debeat conuocare aliquem fratrem pro aliquo debito ante Iudicem secularé, in fratralia n'ra anteq. ad n'os. xupanos primo uenerit et sicut ipsos fuerit ordinatum quod debeant obseruare si al'f, quod soluat L i. in comunitate fratralie. Item uolumus, et ordinamus quod duo gastaldi eligant infra fratraliam ad opus fraternitatis et illi qui fuerint electi quod nullatenus possint se esentare si autem se absentauerit uel recusauerit quod quilibet eorum p, inobedienciam soluat L i. in comunitate fratralie. Item uolumus et ordinamus quod nullus ex n'ris fratribus potest uendere, aut emere nihil de fratribus suis sine licencia fratris sui; et quod nullus debeat recipere seruum uel ancillam de domo fratris sui, et si quis uult intrare in conuentum nr̄um de alijs partibus non essendo doctus hic, quod debet soluere in comuni fratralie solidos. XX. ad (candelas) de duobus solidis. Item uolumus, et ordinamus quod inter nos, et n'ram fratraliam, uel fraternitatem nullus admitat', frater anteq. simus uel erimus omnes in simul congregati, et omnes contenti de eo, si al'f quod nullo modo admitat', uel recipiatur ut postea non oriat', aliquod scandalum siue iniurie fratribus, et hoc ut non deseruet. nostra fraternitas. Eciam uolumus, et ordinamus si aliq. bonam consuetudo nec per antiquiores et ex maiori parte fratralie nre fuerit ordinatum et factum, et si aliq. uel aliq. noluerit asentire nec obedire quod soluat L. i. quilibet eor, et expellant. extra fraleam nostram, et hoc ut non ueniat ad minus n'ra fraternitas, sed ut crescat, et multiplicet in omnibus consuetudinibus bonis, et bene placitis D. N. J. Xpo. et omnibus Sanctis. Amen. Item uolumus et ordinamus ut qui non itinerit ad off.^a Misse ut soluat duos solidos pro cereo.

Adi 10 Febraro 1762

Essaminata dall'attencione, e zelo d'Arnerio Marasouich actual Zupano della Scuola di S: Michiel Archangelo, l'Antica Madregola formata nell'incremento della medesima à rimarcato che molti delli Capitoli estesi nella stessa attinenti al possibile miglior governo non vengono dalla maggior parte de Confratelli eseguiti, in vista alla tenue pena in essi cominata, con massimo pregiudicio del detto pio Luoco, che di giorno in giorno va declinando per le renunzie, che praticano li più opulenti dè confratelli, lorche sono eletti à cuprire le Cariche Principali della suriferita Scuola. Per troncare adunque il graue disordine, che Altamente ferisse il sistema economico della stessa Scuola, mossa la uigilanza d'esso Zupano da particular diuocione uerso il S: Protettore, e perche una uolta respirar possa la confrater'na medesima à implorato la licenza dal Illustrissimo Signor Zan Añto Trauisan Co: Cap.no, ad ogetto di formare sotto di lui felici auspicij una nuova Madregola, sul metodo dell'antica col assenso però di tutti li Confratelli, ed ottenuta la permissione, conuocata la Congrega nel luoco solito in questo giorno coll'assistenza del Sig. Ministro Cancilliere nella quale v'interuenero li sottoscritti confratelli. —

Arnerio Marasouich —
 Zuane Culich —
 Matio Osdretich —
 Michiel Vurduiach —
 Nicolo Grubisich —

Zuane Bilich —
 Pietro Dumanich —
 Andrea Bubalo —
 Zuane Puizina —
 Doimo Mfatinouich —

Francesco Giurich —	Isepo Vuiza —
Zuane Osdretich —	Zuane Cauolari —
Giacomo Martich —	Zuane Gurcichieulich —
Nicolo Bartulouich —	Isepo Machia —
Mattio Radogna —	Michiel Barnabich —
Zorzi Bagat —	Antonio Giurgeulich
Francesco Ban —	Paolo Landi —
Anzolo Cauolari —	Nicolo
Michiel Duplancich —	Zorzi Chesich —
Andrea Giuretich —	Mattio Sladoeulich —
Michiel Celanouich —	Mattio Luich —
Filipō Benaia —	Giacomo Burello —
Filipō Sale —	Andra Rusulouich —
Andrea Stiuelli —	Matio Burello —
Zuane Stolichich —	Francesco Squerci —
Marco Lapich —	Stefano Perat —
Pietro Bastunouich —	Doimo Ribarouich —

Nella qual Congrega fù posa parte dall'antedetto Zupano di riformare l'Antica Madre Regola, coll'aggiungere quelli Capitoli, e pene che sembrassero più conferenti all'integrità della Banca per il miglior doùto seruicio del menzouato Luoco Pio. —

Qual parte letta, e balotata ebbe pro uoti 44 contro nesuno

Capitolo I

In prima volemo, et ordinemo che il nostro Zupano, ò uero Giudici che saranno elletti dalla nostra Scuola possa caduno de loro, ouero insieme condanar caduno della nostra Scuola sino à soldi uinti per caduna volta falerà —

Capitolo II

Item uolemo che se alcuno disobediante non uorà pagar detta condana de soldi uinti uolemo che detto disobediante sia obligato al comun della nostra Scuola pagar soldi uinti de piccoli, oltre quello è stato condanato dal nostro Zupan ouero Giudici, e se troppo sarà ostinato uolemo che sia in arbitrio nostro priuarlo dalla nostra Scuola —

Capitolo III

Item uolemo quando uenisse comandato dal nostro Gastaldo alli nostri confrattelli uenire all'esequiu, ò altro officio funerali de nostri confrati, non uenendo sia tenuto pagare libre una di cera cioè lire una soldi dodeci, se poi auesse leggitimo impedimento non poter uenire, ouero sia scuso dal Zupan, ouero Giudice sia libero assolto, e non uenendo al Funerale di alcun de suoi Domestici à quali sona la campana cada in pena di lire una soldi quatro, e non uenendo al funerale de suoi ragazzi ò de suoi domestici à quale si dano li batti della campana cada in pena di lire una —

Capitolo IIII

Item uolemo se qualcuno de nostri Frattelli fosse amazzato, ò morisse fora di Spalato, e sia nel territorio uolemo che noi confrati siamo obligati andarlo leuare à spese del defonto se auesse del suo, e se fosse pouero che non auesse il modo, uolemo che li nostri Confrati si tansino fra di lori, e uadino leuarlo, e se fosse qualcheduno disobediante à quale fosse comandato dal nostro Gastaldo, sia condanato oche una di cera —

Capitolo V

Item uolemo che à qualunque delli nostri Frattelli fosse comandato dal nostro Gastaldo di uenire alle nostre Congregazioni, e non uenendo, per disobediencia sia tenuto à pagar nella nostra Scuola lire una soldi dodeci. e in quello sarà condanato poi della nostra Banca cioe Zupano, e Giudici —

Capitolo VI

Item uolemo che se qualunque delli nostri Frattelli non uenisse alle Messe quando li fosse comandato dal nostro Gastaldo sia condanato in lire una soldi dodeci per ogni uolta, quando però auesse causa leggitima di non poter uenire, ouero fosse scusato dal nostro Zupan, ò Giudici sia libero assolto —

Capitolo VII

Item uolemo che nesuno sia acetato nella nostra Scuola per confrate se prima non sia in volontà di due terzi nostri Fratelli di acetarlo per Confrate. Di più uolemo che nissuno sia accettato per nostro Confrate, qual fosse descazato d'altra Scola, e quello sarà descritto nella nostra Scola sia obligato seruire secondo le ordinazini nella nostra Madregola, e debba pagar lire una soldi quatro per il suo ingresso cioe per coltra —

Capitolo VIII

Item uolemo che quando morisse uno delli nostri Confrati, ouero qualcheduno de sua Casa ò Moglie ò Figlioli ò qualche Foresto accidentalmente uenutoli in casa, sia obligata la Scuola acompagnarlo al esequio con la Cera della Scuola sino alla Chiesa oue sarà sepolto à honore del Signor Iddio —

Capitolo IX

Item uolemo che li corpi delli nostri Frattelli, ouero de loro Domestici come sopra siano sepolti nelle nostre sepolture, detti Defonti siano portati da quelli confrati à quali serà comandato dal nostro Zupan, o Giudici, quelli che saranno disobedienti siano condanati dalli detti nostri Officiali quello parerà à loro di consienza —

Capitolo X

Item uolemo che quando noi Confrati fossimo congregati assieme sij detto un Pa:, et Au: per morti, e uolessimo ordinar qualcosa per utile della nostra Scuola, e quella parte che sarà più contenta con due terzi quella sia adempita in tutto, e per tutto secondo la institutione, e proponimento à utile della nostra Scola —

Capitolo XI

Item uolemo chi nostri Zupani, Giudizi siano obligati scoder tutti li debiti dalli nostri Frattelli auanti presentano li suoi Conti alla nuova Banca, e che debbano far un libro, nel quale siano scritti tutti li soldi che sono della Scuola, e quel libro debba tenir il Scriuan, il quale sarà elletto dalla nostra Scuola, e che li nostri Officiali siano tenuti render conto ogni Ano delli soldi nostri sotto pena di Ducati uno d'Argento per caduno de nostri Officiali —

Capitolo XII

Item uolemo se qualcheduno delli nostri Confrati uenisse in grande necessità, e miseria li sia dato per alimento delli soldi della nostra Scuola quanto parerà alli nostri Frattelli —

Capitolo XIII

Item uolemo che il nostro Zupano sia obligato far dire una Messa ogni ano nella nostra Chiesa di S: Michiel Arcangelo li 29 7bre giorno della sua Solenità à spese della nostra Scuola così pure nelle altre Solenità fra l'ano per l'anime de nostri Frattelli quali ano, fatto del Bene alla nostra Scuola, et per altri beneficatori della medema, e che debbano uenire tutti li Confrattelli, e che ogni uno tenga una Candella acese in mano in tal giorno di S: Michiel, e quelli non interuenirano alla detta Messa siano condannati in libre una di Cera, et auendo licenza dalli nostri Officiali sia assolto, e se il Zupano mancasse far dir d:^{ta} Messa sia condannato in libre dieci di Cera —

Capitolo XIV

Item uolemo se alcuno de nostri Frattelli dicesse io non sono più uostro Frattello, ouero non uoglio più star in Scuola, et potendosi comprobare con due Testimonij che auesse ciò detto con propria Bocca uolemo che quel tale non sia nostro confrattello se prima non paghi nuova Coltra cioè Lire una soldi quatro —

Capitolo XV

Item uolemo che quando morisse alcuno de nostri confrattelli che il nostro Zupano sia tenuto far dire al essequio del medemo Messe n^o: 6 oltre li grossetti quali deue scoder dalli Confrattelli, e non potendo il tutto scoder rimetti dalli Denari della nostra Scuola, e quel Confrattello mancasse dar il suo grossetto nel corso di giorni otto paghi il dopio, e mancando il Zupano di negligenza cada nella pena di lire dieci —

Capitolo XVI

Item uolemo che quando passasse da questa all'altra vita alcuno de nostri Frattelli, e uolesse rimettersi in suo luoco alcuno della sua Famiglia doura pagar mezza coltra che è soldi dodeci, e seruir debba come altri Frattelli —

Capitolo XVII

Item uolemo che quando saremo radunati nella Congregazione che niuno ardisca parlare senza licenza della Banca in pena di soldi 4, e à quello sarà permesso parlare niuno ardisca interromperlo in pena di soldi 4, e così uno ad uno dourà parlare, e stabilirsi li interessi della nostra Scuola —

Capitolo XVIII

Item uolemo che noi Confrattelli faremo il nostro Zupano, e Gastaldo, e quelli rifiutassero il loro Uffizio paghino la pena di Ducati dieci di L 6:4 per Ducato, e li Giudici, e Procuratori medemamente uolessero rifiudar il loro vffizio paghino la pena di Ducati cinque di L 6:4 per Ducato —

Capitolo XIX

Item uolemo che quando succedesse che Iddio guardi che alcuno de nostri Frattelli battesse uno al altro ouero il suo Padre, ò Madre uolemo che detto sia priuo per sempre dalla nostra Scuola, e non ardisca alcuno pregar per Lui in pena di libre una di Cera, e questo accio tutti portino rispetto à loro Genitori, e uiuono in Gratia di Dio —

Capitolo XX

Item uolemo, et ordinemo che non si possa stabilire alcuna cessa nella nostra Scuola senza il pieno assenso de nostri confrattelli, o non ui concoressero due terzi de uoti —

Capitolo XXI

Item uolemo che non possi esser nella Scuola rimesso alcuno, il quale non è abile ad essercitare tutte le cariche atinenti alla medema —

Adj =3= Giugno 176 = —

L'Ilmo Sig: Co.; e Capnio letta l'antescritta Parte presa con pienezza de uoti nella Congrega della Scuola di S. Michele Arcangelo, tendente alla riforma dell'antica madreregola d'esso Pio Luoco, e li Capitoli nella presente descritti, ne avendovi in quelli rimarcato esserui alcuna cosa contraria al buon governo di d:^{ta} scvolla, hà p ciò il tutto approvato, e confermato in ogni sua parte, interponendovi la sua autorità, e giudicial Decreto — Sic mandav etc —

(ovalni
pečat s
lavom sv.
Marka)

Z.Ant.^o Treuisan Co: Cp^o:
Pietro Mistruzzi Canc^r:Pret.^{rio}

IZTUMACEIE
POGLAUH
KOISE USDARSE U'OVOI
MATRICULI
SCULE S. MIHOUILA ARLA

koi biu iz stare ponouglieni od pomie
xupana amira marasouichia s'gniegomi
Starisinami
a suogliom sue ostale Brachie

Na · X · MISEZA FEA
G.G. MDCCLXII

POGLAVIE I

1

Naipria ochiemo i narediemo da nas Xupan, alli Sudci koj bvdu obrani od nasse Scvle mogu suaki od gnih alli zaiedno Suditi suakoga od nase Scule do iedne libre za suaki put koi falij —

POGLAVIE II

2

Takoier ochiemo da acobi koy ne poslusnik ne ottio platiti rečenu sudbinu od libre ochiemo da receni neposlusnik bude darsan ù comun od nase Scule platiti iednu libru olis onoga čiaie bio sudien od nasega Xupana alli Sudaz i ako bude oduechie ostinan ochiemo da bude u nasu oblast istirat ga iz nase Scule —

POGLAVIE III

3

Takoier ochiemo kada bude zapouidieno od nasega Gastalda nasoi Brachiji priti na sprouod alli na drugo dillo martasko od nasih Bratimih, i nedosausi bude darsan platiti librizu uoska toiest libru, i duanadest soldinih akobi paka imao osobitu zapriku i nemoga priti, alli bia scusan od Xupana alli Sudaz nima platiti nistar, i ne prisadsi na sprouod od kolega od gniegoui. Domachih komu zuon zuoni da upane ù penu od iedne libre, i ne prisadsi na sprouod od gniegoue ditze alli koga od gniegoui Domachih komu zuon breza da upade u penu od iedne libre —

POGLAVIE IV

4

Takoier ochiemo da akobi koj od nasih Bratimih bio vbiuen alli umrac vanka Splita, à bia ù gniegou Kotaru ochiemo da mi Bratimi darsanismo poiti dignutga na gnegoue spise akobi imao od suoga, i akobi bio vbog inebi imao, ochiemo da nassi Bratimi tasaiuse meu sobon i poiduga dignut, i akobi koi neposlusa komu bude zapouidieno od nasega Gastalda da ima platiti iednu ochu Voska —

POGLAVIE V

5

Takoier okiemo da akobi komu od nasih Bratimih bilo zapouidieno priti na Scupstine, i ne prisadsi za neposluch bude darxan platiti v'nasu Sculu iednu libru i duanaiest soldinih, i koliko bude paka sudien od nase Banke toiest Xupana; i Sudaz —

POGLAVIE VI

6

Takoier ochiemo da akobi koi od nasih Bratimih neprisao na Misse kadamu bude zapouidieno od nasega Gastalda, da ima platiti iednu libru, i duanadeste soldinih za suaki put, akobi paka imao osobitu zapriku, i nemoga priti, alli bia scusan od nasega Xupana alli Sudaz da neima nistar platiti —

POGLAVIE VII

7

Takoier ochiemo da niedan bude priat ù nasu Sculu za Bratima ako pria nebi bila uoglia od dua dila od nasih Bratimih priatga za Bratima, ioster ochiemo da niedan bude priat za nasega Bratima koi bude istiran iz druge Scule i koi bude pisan u'nasu Scullu bude darxan slusiti kakosu naredbe od nase Matricule, i ima platiti iednu libru, i cetiri soldina za gniegouo dobro ulazistie, illi Cotul —

POGLAVIE VIII

8

Takoier ochiemo kadbi umrao koi od nasih Bratimih alli koi od gniegoue Kuchie, alli Xena, alli Ditzza, alli koi Frustir dosausi iznenada ù gniegou Kuchiu bude darsana Scula pratitga na sprouod s' uoskon nase Scule od Crique gdi bude ukopan na Slau Boxiu —

POGLAVIE IX

9

Takoier ochiemo da Telesa nasih Bratimi, illi gniegouih Domachih kako ozgora budu ukopani ù nasse grebbe, i rečena Telesa budu nosena od nasih Bratimih koin bude zapouidieno od nasega Xupana alli Sudaz, i koi budu neposlusni budu sudieni od nasih Starisin kako budese uidilo gnim po praudi —

POGLAVIE X

10

Takoier ochiemo kada mi Bratimi budemo scupieni za iedno bude recen (iedan Otčenaz, i iedna Zdravà Maria za Martue) i otilibismo narediti koiu stvar za korist nase Scule, i ona strana koia bude uechie kuntenta s'duama dili, onna bude obklusena ù sue, i posue kako bude odluceno za korist od nase Scule —

POGLAVIE XI

11

Takoier ochiemo da nasi Xupani, i Sudzi budu darxani scoditi sue duge od nasih Bratimih paruo nego budu pridati gniove conte Banchi Nouoj i imaiu ucinit iedan libar u'komu budu pisani sui pinesi koisu nase Scule, i oni libar ima darsat Scriuan koi bude obran od nase Scule, i da nase Starisine budu darsani pridat conat suako Godischie od nasih pinez pod penu od Ducatà Srebarnoga suakomu od nasih Starisin —

POGLAVIE XII

12

Takoier ochiemo da acobi koi od nasih Bratimih dosao na ueliku neuogliu i potribu damu bude dana pomoch od pinez od nase Scule koliko budese uiditi nasoj Bratchi —

POGLAVIE XIII

13

Takoier ochiemo da nas Xupan bude darsan cinit rechi suako godischie iednu Missu u' nassu Criqu na XXIX 7 brā Blagdan S: Mihouila Arcangela na spise nasse Scule tolikoier na ostale Blagdane priko godischia za duse nasih Bratimih koisu ucinili dobra nasoi Sculi, i za ostale Dobrocinze iste, i da imaiu priti sui Bratimi, i da suachi darsi iednu suichiu usganu ù ruzi ù ti dan S: Mihouilo, i koi ne pridu na recenu Missu da bude sudien librizu uoska ako nebi bia scusan o nasih Starisin, i akobi Xupan necinio rechi rečenu Missu da ima bit sudien deset libriz uoska —

POGLAVIE XIV

14

Takoier ochiemo da acobi koi od nasih Bratimih rekao ia nisam uech uas Bratim, alli nechiu uech stati ù Sculu, i moglo bise prouati s'duama Suidoci daie to rekao s'uoimi usti, ochiemo da ti nebude uech nas Bratim acco pria ne plati nouo ulazischie toiest libru, i četiri soldina —

POGLAVIE XV

15

Takoier ochiemo kada umre koi od nasih Bratimih da nas Xupan bude darxan na spruod istoga cinit rechi Mis sest olis grosichih koi ima scoditi od Bratimih, i nemoguchi sue scoditi neka strati od pinez nase Scule, à oni Bratim coi ne dade suoj grosich ù urime od osam dana da ima platit duplo, i mancaiuchi Xupan s'nepomion da plati libar deset —

POGLAVIE XVI

16

Takoier ochiemo kada umre koj od nasih Bratimih, i otiabise pisati na gniegouo misto koikod od gniegoue Kuchie da ima platiti polouizu ulazischia toiest soldini duanadeste, i da ima slusiti kako i ostali —

POGLAVIE XVII

17

Takoier ochiemo kada budemo scupieni na scupstinu da niedan ne bude smit gouorit pres dopuschienia od Banche pod penu od cetiri soldina i komu bude dopuschieno gouorit da niedan bude smit uasesmu ric pod penu od cetiri soldina, i tako iedan, po iedan ima gouorit, i ustanouitise posli nase Scule —

POGLAVIE XVIII

18

Takoier ochiemo kada mi Bratimi budemo ucinili nasega Xupana, i Gastalda, i koi nebi ktili priat suoie Starisinstuo ima platiti deset Ducat od sest libar, i cetiri soldina suaki, à Sudci, i Procuraturi nebi ktili priat suoie Starisinstuo da imaiu platit Ducat pet od sest libar, i cetiri soldina suaki —

POGLAVIE XIX

19

Takoier ochiemo acobise dogodilo ca Boog sacua da koi od nasih Bratimih udre edan drugoga alli suoga Otza alli Mater, da reçeni bude istiran iz nase Scule za uazda, i da nemoxe niedan zagn molitise pod penu od librize uoska à to za neka sui nose Postenie suoin Roditeglien, i xiuu ù Milosti Boxioj —

POGLAVIE XX

20

Takoier ochiemo dase nemoxe niedna stuar ustanouitit u nasoi Sculi prez uogle sui nasih Bratimih illi naimagne dua dila balot —

POGLAVIE XXI

21

Takoier ochiemo da nikor nebude pisan ù nasu Sculu koi nebude moga uzdarxat suako Starisinstuo koieie podobno slusbi nasse Scule —